

10. Федеральный закон «Об общих принципах организации законодательных (представительных) и исполнительных органов государственной власти субъектов Российской Федерации» от 06. 10. 99 г. // Российская газета. – 1999. –19 окт.

11. Федеральный закон «О принципах и порядке разграничения предметов ведения и полномочий между органами государственной власти Российской Федерации и органами государственной власти субъектов Российской Федерации» от 24. 10. 99 г. // Российская газета. – 1999. – 30 окт.

12. Федеральный закон «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» от 06.10.2003 г. // Парламентская газета. – 2003. – 8 окт.

13. Федеральный закон «Об основах муниципальной службы в Российской Федерации» от 08.01.98 г. // СЗ. – 1998. – № 2. – С. 224.

14. Федеральный закон «О финансовых основах местного самоуправления в Российской Федерации» // СЗ. – 1997. – № 39.

УДК[346.2:35, U73,6](477)

О. В. Шаповалова

СНУ ім. В. Даля

ДО ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АПАРАТУ МИТНОГО КОДЕКСУ

Стаття присвячена аргументації доцільності точного визначення поняття «підприємство». Здійснено аналіз окремих визначень, які пропонуються до закріплення в проекті Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України», та обґрунтування доцільності адаптування термінологічного апарату Митного кодексу до термінів, які існують в інших кодифікованих актах. Ключові слова: господарське право; Митний кодекс; Господарський кодекс; норми митного права; підприємство.

Статья посвящена аргументации целесообразности точного определения понятия «предприятие». Осуществлены анализ отдельных определений, которые предлагаются к закреплению в проекте Закона Украины «О внесении изменений в Таможенный кодекс Украины», и обоснование целесообразности адаптации терминологического аппарата Таможенного кодекса к терминам, существующим в других кодифицированных актах. Ключевые слова: хозяйственное право; Таможенный кодекс; Хозяйственный кодекс; нормы таможенного права; предприятие.

The article deals with the arguments concerning the expedience of the exact definition of the notion «enterprise». Are carried out the analysis of separate definitions which are offered to fastening in a bill of Ukraine «About modification of the Customs code of Ukraine», and a substantiation of expediency of adaptation of a terms framework of the Customs code to the terms existing in others codifications certificates. Keywords: the economic right; Custom Code; Economic Code; norms of a law of customs; the enterprise.

Одним із шляхів розвитку термінологічного апарату, який легалізується в кодифікованих формах, є зовнішня зорієнтованість на інтеграційні процеси між галузями законодавства. Орієнтуватися лише на внутрігалузеве сприйняття цілісності структури конгломерату норм однієї галузі законодавства – хибний підхід і недостатній для вдосконалення останньої. Тому реформування законодавства про митну справу визначається програмою економічних реформ та правової політики.

До проекту Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України» від 16 липня 2008 року за № 2778 було надано чимало коментарів. У коментарі, підготовленому фахівцями Інституту проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого, виділено як позитивну ознаку те, що законопроектом удосконалюється термінологічний апарат Кодексу. Однак виникають сумніви та зауваження, коли йдеться про підприємство як об'єкт митного контролю.

Ще одне важливе положення, яке пропонується для закріплення в проекті Закону України "Про внесення змін до Митного кодексу України" від 16 липня 2008 року за № 2778, міститься в ст. 34 «Взаємодія митних органів з суб'єктами підприємницької діяльності». Зокрема, згідно з нею митні органи встановлюють та підтримують офіційні відносини консультативного характеру із суб'єктами підприємницької діяльності. Ці відносини включають у себе укладення меморандумів про взаєморозуміння з метою розвитку співробітництва, забезпечення участі зазначених осіб в удосконаленні митного контролю та оптимізації методів роботи митної служби України.

Стан оновленого господарського права спонукає до виваженого підходу стосовно визначення поняття «підприємство», яке прописане в Господарському кодексі. Натомість існують й так звані ліберальні підходи в законотворенні. Чи виправдані вони, коли ключовий термін «підприємство як об'єкт митного контролю» викликає сумнів у суб'єктів правореалізації та правозастосування внаслідок його неоднозначного тлумачення в різних галузях законодавства?

Одним з пріоритетів сучасної зовнішньоекономічної політики України є лібералізація правового регулювання ЗЕД. Вона має як позитивні так і негативні наслідки для протидії корупції при митному контролі

Наприклад, за умов здійснення Брюссельських домовленостей від 24.03.09 р. партнерами в модернізацію нашої газотранспортної системи мають намір стати країни ЄС. Якщо їх намір здійсниться, то Уряд України та фахівці інших країн дійсно матимуть підстави вважати його найвигіднішим інвестиційним проектом часів сучасної світової кризи, що буде позитивним досвідом України. Водночас потенційними інвесторами вивчається наша угодоспроможність, тобто правові можливості укладання угод про партнерські форми домовленостей підприємців з владними структурами. Тут можна прогнозувати негативні результати, тому що опанування інвестицій за найефективнішою стратегією для економіки України та у найвигідніший спосіб для ключових інвесторів вимагає здебільшого не розгалуженої, а цілісної правової регламентації комплексу питань стосовно прав та обов'язків підприємств, які є суб'єктами ЗЕД.

Наукові підходи до розуміння обсягу та меж господарського законодавства мають вельми серйозні практичні наслідки стосовно визначення конкретних шляхів його вдосконалення, вважає Г.Л. Знаменський [2. С.20-21]. Виходячи з цього спостереження, у даному дослідженні висувається для обґрунтування пропозиція уніфікувати процес легалізації розуміння такої ключової категорії, як підприємство. Без реалізації цієї пропозиції удосконалення термінологічного апарату Митного кодексу здається удаваним, а не дійсним. Вищенаведене свідчить про актуальність і доцільність проведення дослідження за обраним питанням.

Метою статті є критичний аналіз окремих визначень, які пропонуються до закріплення в проекті Закону України "Про внесення змін до Митного кодексу України", та обґрунтування доцільності адаптування термінологічного апарату Митного кодексу до термінів, які існують в інших кодифікованих актах.

Здобутки вчених дозволяють отримати важливі аргументи на користь того, що в Господарському кодексі більш чітко визначається статус підприємств. Порівняємо зміст визначення. Господарським кодексом у ст. 62 визначено підприємство як організаційну форму господарювання. Зокрема, згідно з нею, підприємство - самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади чи місцевого самоврядування або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної тощо господарської діяльності в порядку, передбаченому цим Кодексом та іншими законами.

Однак фахівцями при вивченні заслуг нового Митного кодексу, проект якого розглядається, наголошується, що підприємство це будь-яка юридична особа, а також громадянин, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи. Якщо виокремити з числа суб'єктів підприємницької діяльності тих, які є підприємствами, та дослідити, чи буде відповідати їх правому статусу запропоноване трактування, то можна дійти негативного висновку.

Загроз правовому положенню існує безліч. Звертають увагу на існуючу різноманітність національних правових систем та їхню нездатність швидкої адаптації з міжнародно-правовими, указує на великі труднощі впровадження в нашій державі соціально орієнтованої ринкової економіки та підприємництва. Як уважає В. С. Щербина, функціонування міждержавних господарських зв'язків (насамперед з державами "близького зарубіжжя"), необхідність їхнього відновлення та зміцнення вимагає вирішення проблеми створення правової бази міждержавної господарської діяльності, узгодженої з уже прийнятими актами національного законодавства, яке в свою чергу має бути узгоджене з нормами міжнародного права.

На шкідливі наслідки для практики господарювання різного трактування «підприємства» вже наголошувалося в статті О. А. Воловик «Предприятие как объект игры без правил» [1]. Отже, хоча в коментарі

Йдеться про утворення нового правового інструментарію в проекті нового Митного кодексу, але виходячи з того, що не всі приписи митного законодавства виконуються підприємствами без примусу, підхід законодавця стосовно неоднозначного визначення «підприємства» є невиправданим. Він здатний створити проблеми при захисті інтересів як держави, так і підприємців. Таким чином, не сприяє розвитку ЗЕД неоднакове трактування поняття «підприємство» у різних кодексах, зокрема, діючому Господарському та проекті нового Митного.

У Господарському кодексі визначено порядок створення, реєстрації, ліквідації суб'єктів господарювання, серед яких підприємства, також передбачені санкції до суб'єктів господарської діяльності, що має істотне значення для створення на практиці організаційно-правових форм захисту прав та інтересів підприємств. Для створення ефективного юридичного механізму захисту прав та інтересів підприємства важливо, щоб законодавець однозначно визначався стосовно легалізації поняття підприємства. На дане питання в правовій науці звертав увагу відомий російській науковець Лаптев В.В. і ін. Наукові розвідки в даному аспекті дослідження були обумовлені ще й одночасним вступом у дію двох кодексів – Цивільного і Господарського, на що нарікають фахівці з галузі знань цивільного права. Здебільшого складності правореалізації тут є надуманими. Це неодноразово було доведено науковцями та суддями, яким довелося застосовувати їх норми.

Як зазначала О. А. Воловик поняття підприємства стало “камнем спотикання” не тільки двох кодексів – Цивільного та Господарського, але й перепоною для збереження організаційної й майнової стабільності функціонування підприємства. Насправді конкуренція норм господарського права із нормами цивільного, рівно як і з нормами митного та інших галузей законодавства, з одного боку, та зближення норм усіх вказаних галузей – з іншого, — самостійні етапи їх інтеграції, які змінюють один одного. Як аргументовано теоретиками права, послідовні етапи інтеграції в сукупності являють собою закономірний процес вдосконалення системи законодавства.

На наш погляд, аргументація необхідності вилучення з проекту Закону України "Про внесення змін до Митного кодексу України" від 16 липня 2008 р. за № 2778 визначення «підприємство» обумовлена метою збереження в українському законодавстві спадкоємності статусу підприємства як суб'єкта права в ракурсі господарсько-правової форми захисту інтересів підприємств. Зовнішня зорієнтованість на інтеграційні процеси в економічних системах зумовлює необхідність вивчення господарсько-правових засобів в аспекті наповнення їх змістом, бажаним задля виконання суб'єктами господарювання вимог митного законодавства. Виваженість і високий рівень аргументації економіко-правової науки України пов'язують із сприйняттям галузі господарського законодавства фактором стабілізації розвитку суспільних відносин. Тому концепція Господарського кодексу стала орієнтиром для оновлення господарського законодавства завдяки своїй універсальності впливу на економіку. Водночас ігнорування визначень, які вже закріплені у ГК України є необачним.

Отже, до різного праворозуміння та неоднакового ставлення суб'єктів реалізації приписів законодавства призводять вади законотворення та юридичні колізії. Вади законотворення здатні розхитувати правовий порядок і народжувати правовий нігілізм. І навпаки — адаптованість поведінки учасників відносин до рівного підпорядкування суспільному господарському порядку досягається введенням комплексу прав, переваг, стимулів, обмежень та інших засобів правового регулювання, які мають максимально узгоджуватися. Законодавство є одним із проявів права. Проте одні, поділяючи традиційне «вузьконормативне» поняття права, розглядають його як систему нормативно-правових розпоряджень. Інші вважають законодавство, так би мовити, запізнілим “реєстратором” дійсності, тобто відводять йому пасивну роль у перетворенні суспільних відносин.

Термін «адаптація» у контексті з терміном «законодавство» відрізняється понятійною поліфонією і на доктринальному і на офіційному рівні: “взаємоув'язка”, “пристосування”, “зближення”. Указаний підхід

дозволяє розв'язати методологічні проблеми правоустановлення і правореалізації норм митного законодавства України згідно з їхніми соціальним цілями, а саме — упорядкування системи митних режимів, що не може припускати безсистемного запровадження нових визначень поняття «підприємство».

Бібліографічні посилання

1. Воловик О.А.. Предприятие как объект игры без правил // Юридическая практика №51(313), 23 декабря 2003 года. с .1
2. Знаменский Г.Л.: Совершенствование хозяйственного законодательства: цель и средства. – К., 1980.

УДК 342. 25 (438)

Н. Л. Шпоротюк

Дніпропетровський регіональний інститут Академії державного управління при президентіві України

ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД РЕФОРМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У статі проаналізовано особливості розвитку територіальної організації в сучасній Польській Республіці. Ключові слова: Польська Республіка, місцеве самоврядування, територіальна організація, реформа, гміна, повіт, воєводство.

В статье проанализированы особенности развития территориальной организации местного самоуправления в современной Польской Республике. Ключевые слова: Польская Республика, местное самоуправление, территориальная организация, реформа, гмина, уезд, воеводство.

The article is devoted to problem of development of territorial organization of local self-government in modern Polish Republic. Keywords: Polish Republic, local self-government, territorial organization, reform, gmina, district, province

Розбудова української державності висуває велику кількість нових питань у галузі вирішення місцевих проблем. У Конституції України зазначається, що «міське самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання в сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого